

Р Е Ц Е Н З И Я

ОТ проф.д-р ик. н. МИХАИЛ ДИНЕВ Петров,външен член на жюри,
Научна специалност Счетоводна отчетност ,контрол и анализ на
стопанската дейност

относно : конкурс за заемане на академична длъжност „ **доцент**“ по
професионално направление 3.8. Икономика ,научна специалност
„Счетоводна отчетност,контрол и анализ на стопанската дейност“
/Счетоводна отчетност /,публикуван в ДВ, бр. 69 от 25.08. 2017 г.

участници в конкурса : гл.ас. д-р **МИХАИЛ ЖЕЛЯЗКОВ МУСОВ**
Основание за представяне на становище- участие в състава на научно
жюри,съгласно заповед № 2239 ,24.10.2017 г. на зам.ректора по НИД
проф.д-р Валентин Гоев

1.Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра Счетоводство и анализ ,Финансово-
счетоводен факултет при УНСС,съгласно решение на АС № 5 ,12.07,2017 г. Участвам в
научното жюри,съгласно заповед № 225 ,24.10 2017 г. на зам. ректора на УНСС.

2.Информация за кандидатите в конкурса :

В обявения конкурс участва единствен кандидат **МИХАИЛ ЖЕЛЯЗКОВ МУСОВ**.
Кандидатът за академичната длъжност „доцент“ е завършил търговска гимназия в гр. Бургас
и бакалавър и магистър по специалност Счетоводство и контрол при УНСС /2000-2005 г. / .
Научна степен доктор по икономика придобива 2010 г. Има допълнителна квалификация на
вътрешен одитор на системи за управление на качеството / ISO /,експерт по съдебно-
счетоводни и финансово -ценови експертизи,както и съдебен експерт по данъчни
проблеми.Има опит в консултантските финансови услуги в различни фирми,участва и
ръководи проекти,анализи и др. стопански дейности. От 2010 г. е асистент, 2012 г. главен
асистент към катедра Счетоводство и анализ . От 2016 г. е научен секретар на катедрата.
Владее писмено и говоримо английски език,в по-малка степен немски език

Кандидатът в конкурса има преподавателски опит в областта на счетоводството
от 2010 г. до сега в следните учебни дисциплини : с преподаване на английски език в три
различни специалности / една за магистри / по Управленско счетоводство ,както и по
управленско и Финансово счетоводство на български език също в различни специалности и
квалификационни групи. Участва като хонорован преподавател по счетоводни дисциплини в
МЕИ . Представени са документи за законовата учебна натовареност и за трудовия стаж на
кандидата .

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност „ доцент „

От представените документи по конкурса проличава, че кандидатът гл.ас.д-р Мусов отговаря на изискванията за заемане на академичната длъжност „доцент“ към УНСС. Комисията по качествените критерии е дала потвърждение и е допуснала кандидата до конкурса. Количествените критерии са отбелязани в картата за изпълнение на количествените изисквания за заемане на исканата длъжност . При минимален и достатъчен брой за конкурса точки 300, д-р Мусов декларира 886. От тях 126 са точките за монографии и студии, статии 180 и др. Кандидатът има активно участие в разработването на проекти, както и разнообразно представяне на конференции .

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност

Кандидатът за „ доцент „ има осем годишен преподавателски опит . Има учебна натовареност по управленско и финансово счетоводство. Неговата учебна ангажираност е основно в преподаването на счетоводство на английски език - Основи на счетоводството, Управленско счетоводство , Европейско управленско счетоводство- съвременни проблеми, Международни и сравнителни счетоводни изследвания. Има много добри отзиви за преподаването, както и високи оценки на акредитационните комисии. Има достатъчно доказателства, за да се определи, че кандидатът за академичната длъжност „доцент“ отговаря на всички изисквания за преподавател по счетоводство в УНСС.

5. Обща характеристика на представените научни трудове

За конкурсаса представени следните научни трудове :

5.1. Учебници и учебни помагала:

Едно участие в колективен учебник за дистанционно обучение - Международни стандарти за финансово отчитане /2016 г. / , авторско участие- 211 стр. или 9.5 изд. коли .

5.2. Монографии:

1 самостоятелна монография Професионални компетенции и личностни качества във висшето образование / 2017 г. / , авт. текст 198 стр. или 8.9 изд. коли

1 участие в колективна монография - Адаптиране на учебни програми към изискванията на Института на Англия и Уелс, авт. участие- 57 стр. или 2.6 изд. коли.

5. 3. Студии :

1 публикация в чуждестранно издание /2016 г. / , авт. текст -71 стр.

5. 4. Статии в специализирани индексирани научни списания :

Общо 5 броя, едно от тях на английски език, изд. УНСС

5.5.Статии в специализирани научни списания с редколегия

2 статии ,издадени в чуждестранно издание и 1 статия под печат в колективно издание на катедра Счетоводство и анализ

5. 6. Участия в конференции в страната :

Общо 7 участия в конференции в страната ,всичките доклади са публикувани в сборници на организаторите.

5.7. Характерно за научната продукция на гл.ас. д-р Мусов е,че тя **съдържа съвременни проблеми на счетоводството** , отразява неговите перспективи. Обект на изследване са проблемите на Международните стандарти за финансово отчитане,проблемите на управленското и на финансовото счетоводство .С творческа задълбоченост са поставени на обсъждане проблемите за квалификацията на съвременните счетоводители,от там и изискванията за промени в учебните планове на ВУЗ,тяхното адаптиране към новите изисквания на световната теория и практика. Добре са премерени възможностите на съществуващата организация на учебния процес,изследвани са неговите добри страни и недостатъци,съизмерени са със световните критерии,за да се обосноват концептуалните предположения за ефективни решения, в т.ч. и за съвместни усилия с чуждестранни авторитетни организации каквато е Института на Англия и Уелс. Кое е потвърждение за целевия характер на научното изследване, за възможностите ускорено да се внедрят резултатите в практиката.

От представените изследвания с предимствено значение се откроява монографията „Професионални компетенции и личностни качества във висшето образование по счетоводство : минало,настояще и бъдеще „, изд. На ИК УНСС, 2017 г. с обем 8.9. изд. коли,198 стр. Целта на монографията,дефинирана от нейния автор,е да се разработи обща рамка за счетоводно образование ,която балансира личностното и професионалното развитие на студентите. Предложените от автора четири задачи за постигането на тази цел са задълбочено изследвани и научно обосновани,за да се постигнат изводи възможни за непосредствено въвеждане в университетската практика. Избраният от д-р Мусов подход създава предимство за възможни съпоставки,анализи, оценки, изводи и препоръки за обективно налагане на ефективни,съвременни форми на обучение по счетоводство. Така още при формулиране на първата задача се разбира ,че се търси **балансиран ангажимент на висшето образование едновременно към личностното и професионалното развитие на студентите** .

Научният анализ на настоящата практика в образованието дава обективно основание на автора да определи,че втората задача ще е свързана с по-съдържателното разбиране за „професионалната компетенция“,поставена на **солидна хуманистична основа** , която я адаптира към променящата се бизнес среда и разширяващите се функции на счетоводната професия.

Третата задача е оригинално разгледана от автора в заглавие „Бъдещето на висшето образование по счетоводство-феноменологична образователна рамка“. Интересно е представено изследването на феноменологията като комбинирана обвързаност с **три ключови метакомпетенции** : **1. автентичен стил на мислене; 2 автентичен стил на действие ; 3. автентичен стил на интересубективност.**

Стратегиите на преподаване са обект на третата задача и те логично се свързват феноменологичната рамка, която търси обединяваща роля с други съвременни практики на либералното образование, диалогичното образование, ученето чрез опит ситуационното учене, и образованието чрез т.нар. „скрит учебен план“. Откроява се ключовото значение на сигнатурната педагогика , приложима за счетоводната професия .

Като цяло монографичното изследване има филоософско звучение и в този смисъл то е с фундаментален характер, отнася се и за други видове образования, не само за счетоводството. Адаптацията обаче е направена умело с разбиране на проблемите на счетоводната професия, изискванията към нея в днешното съвремие. Представени са множество варианти на решения, както инай-значимите модели на промяната в образователната стратегия на счетоводното образование . Авторът основателно призовава към продължаване на дискусия по проблема, защото неговото богато на идеи изследване има концептуален характер, което означава, че лесно се поддава на обсъждане и обогатяване.

5.8. Колективната монография озаглавена Адаптиране на учебни програми към изискванията на института на Англия и Уелс е **резултат от изследване, финансирано със средства от фонд НИД на УНСС.** Целта е да се открият и очертаят допирните точки в съдържанието на учебните програми по специализирани учебни дисциплини на Финансово-счетоводния факултет на УНСС и учебни дисциплини по модулите от квалификациите на Института на Англия и Уелс. Това би довело да разширяване възможностите на завършилите тази форма на магистратура да имат възможност да кандидатстват за получаване на квалификация на ИСАЕВ като се признаят изпити на първо сертификационно ниво . Участието на д-р Мусов е с три глави като в тях се прави анализ и съпоставки между програмите на двете страни , очертават се точките на сближаване и съдържателно разширяване. Изследването е направено прецизно, има изцяло приложен характер и вече започва да действа с предложената магистърска програма.

5.9. Участието на д-р Мусов в колективния учебник за дистанционно обучение **Международни стандарти за финансови отчети** е с 211 стр. или 9.5. изд. коли. Това е внушително участие в учебник и в съдържателно отношение показва възможностите на автора да се концентрира в изследването и представянето за студентско обучение сравнително сложните модели на международните стандарти за финансово отчитане . Има основание да се обобщи, че участието на д-р Мусов в учебника е успешно и доказва неговите педагогически умения и възможности да откроява значимите проблеми на счетоводното отчитане.

5.10. Другата научна продукция-студии,статии в различни списания и участия в конференции в страната носят характерните особености на изследователските качества на кандидата за доцент .Оригинален в избора на тематика,задълбочен в изследването , д-р Мусев предлага решения с приложен характер , търси концептуалните форми на идейно обосновани теми.Забележително е неговото участие в конференции- 7 участия,при това с разнообразна и интересна тематика.Статиите и докладите са посветени предимно на Управленското счетоводство, на МСФО,на иновативните подходи на преподаване във ВУЗ.

Представената за рецензиране научна продукция на д-р Мусов е едно безспорно доказателство за неговите възможности да обогатява теорията на счетоводната наука,да предлага обосновани идеи за усъвършенстване на практиката ,да завладява студентското мислене с фундаментално значима счетоводна информация

6. Оценка на научните и научно- приложни приноси

Кандидатът за доцент е представил 9 научни и научно- приложни приноса.Всички те е възможно да се приемат ,но все пак е предизвикателство да се направят някои коментари по тях.

Половината от посочените от кандидата приноси логично са свързани с темата на монографичното изследване,посветено на проблемите на образованието по счетоводство. Още **първият научен принос** е дефиниран като следствие от историко-логически анализ ,за да се получи научна оценка на обективния и еволюционен характер на процеса на развитие на висшето образование по счетоводство -**от тесните цели на професионалното образование към по-широките основи на хуманистичното или либерално образование.** В изследването на този проблем са дефинирани и ползите за образованието по счетоводство.

Вторият научен принос откроява приложимостта на **феноменологията** / като философия на образованието / при реформирането на образованието по счетоводство ,което включва балансирано развиваната устойчива връзка между личностното и професионалното израстване на студентите . Има основание да се твърди,че същината на този принос се заключава в извисената при изследването определеност за съвместимостта на предлаганата образователна рамка със съществуващите образователни модели и стандарти ,което е силно начало за разработване на платформа от стратегии на преподаване в счетоводното образование.

Третият научен принос е резултат от критичния научен анализ,който формулира необходимостта от т.нар.“**обществен договор** „на **одиторската професия** да почива на професионалния идеал,свързан със защитата на интересите на обществото като цяло ,а не само на отделните организации. Това е интересна част от изследването на д-р Мусов и заслужава отделно обсъждане в професионална среда,защото е следствие от множество фактори,найзначимият между тях е принципа на независимостта.

Четвъртият научен принос е следствие от интерпретацията на известното твърдение за „**добавената стойност**“ на образованието изобщо ,в случая на висшето икономическо образование . Авторът научно е обосновал методологичнатаа рамка за адаптиране на учебни програми в икономическото образование към изискванията на международно признати квалификации

Следващите научни приноси / 5,6,7,8,9 / са дефинирани като постижение в изследването на проблемите на управленското счетоводство и имат предимно приложно,в приемлива степен и методологическо значение . Между тях се откроява **седмия принос** , който е свързан с намеренията на д-р Мусов да изведе **институционалната икономическа теория като алтернатива на неокласическия икономикс** . Интерес за счетоводната наука е и иг **шестия** научен принос,който определя необходимостта от развитие на управленското

счетоводство в съзвучие със съвременната бизнес-среда в **посока от създаване на информация към полезност на информацията**. Това е също спорен момент и си струва допълнително обсъждане, доколкото научното изследване следва обективните процеси на промяна и предлага решения с определена степен на полезност. Самата информираност за процесите още не е наука, става наука, когато носи полезния ефект от изследването. Въпрос интересен за обсъждане в професионална среда.

В интерес на практиката, но и в интерес на теоретичното осмисляне на възможностите за обогатяване на счетоводната теория са приносите за иновативния характер на калкулирането на база дейности, свързан с фактора време, както и идеите по усъвършенстване на отчитането на лизинговите процедури.

Възможно е да се допълват и разширят оценките за приносите на д-р Мусов в неговите изследвания, но основният извод ще се запази: кандидатът за академичната длъжност „доцент“, е творческа личност, разполага с разнообразен набор от знания за националните и международните проблеми на икономическата наука, показва забележителни умения задълбочено да изследва проблемите, да откроява тяхното развитие до степен на ползи за конкретни решения в теорията и практиката на счетоводството и на счетоводната наука.

Критични оценки не се налага да се разглеждат, поради обстоятелство, че при обсъжданията на научната продукция на д-р Мусов в катедрата съм докладвал монографичното изследване и съвместно сме споделяли спорните проблеми. Всъщност, ценното в подхода на д-р Мусов е, че той прави своите обобщения концептуално и предлага продължаващо обсъждане, което е предизвикателство за научната общност не само в УНСС.

З А К Л Ю Ч Е Н И Е

Извършеният внимателен преглед на представената научна продукция по конкурса, оценените научни и научно-приложни приноси, както и личностните качества на кандидата на успешен изследовател и педагог дават основание убедено да се предложи на почитаемите членове на журито да гласуват за заемане от **МИХАИЛ ЖЕЛЯЗКОВ МУСОВ** на академичната длъжност „**ДОЦЕНТ**“ към УНСС.

15.12. 2017.
СОФИЯ

РЕЦЕНЗЕНТ :

/ проф.д-р ик.н. МИХАИЛ ДИНЕВ /

